

KAKO JE Z NASO UMETNISO KULTURO?!

R. Jakopič v uvodu h katalogu jesenske slikarske razstave v Ljubljani piše: »Sramotne kulturne razmere v naši domovini groze razdejati vse, kar slovenski duh ustvarja dobrega. Rušijo se razmajani ostanki stavbe bodočnosti, ki so jo gradili slovenski umetniki skozi desetletja za čast in slavo svojega naroda.

Pred stokajočimi pod jarmom skrbi in bede beži zareči genij.

V pisani gloriiji vseh sedmerih grehov pa pleše s kulturo našepirjena gospoda z nesrečnim narodom svoj „Huppa huppa“.

V tem žalostnem cirkusu zastaja slovenskim umetnikom sapa, in tudi mene duši, da ne morem kar tako iz sebe pihati dovršenih umetvorov v čast in slavo slovenskemu narodu, kot bi se to po gotovo pametnem mnenju naših že večkrat opevanih rodoljubov spodobilo vsakemu res pravega slovenskemu umetniku...

Oris zgodovine umetnosti pri Sloven- cih, str. 148, piše:

»V širokih plusteh pri nas tudi danes še ni prodrla zavest, da se mora, če hočemo postati kulturno res enakopraven narod, v našem raz- merju do arhitekture marsikaj izpremeniti, kajti stavbarstvo je med vsemi strokami umetnosti najbolj vidno in najbolj reprezentativno. Po naši desorientiranosti napram osnovnim vprašanjem arhitekture nas sodijo tujei splošno kot kulturno potence manjše vrste.«

»Dom in svet« je v zadnji številki lanskega let- nika (1923) priobčil štiri predloge za rešitev vprašanja povečanja oziroma nove stavbe župne cerkve sv. Magdalene v Mariboru. Načrte je pod nadzorstvom arhitekta Jožefa Plečnika izdelal arhitekt L. Tomazič. Te štiri variante so nudile izbiro med enostavno, kar se da ceneno, arhitektonski preprosto, a monumentalno rešitvijo četrtega projekta poleg arhitektonski zanimivoj- šega tretjega in med prvima dvema, ki sta bila arhitektonski bogata in kompleksna ter v no- tranjščini in zunanjščini bolj slikovita. Menda je bil tu prvič v naši stavbno-umetnostni zgodovini novejši dobe problem, ki ni samo indivi- dualno arhitektonski, ampak tudi problem mest- nega stavbarstva (nstraritev arhitektonske poante oziroma krone vsemu mestnemu delu), res samo- stojno in obenem genialno preprosto postavljen in oblikovan. Videli smo že v mestu, ki nosi skozi in skozi pečat nemškega stavbarstva, vstajati dolo slovenskega genija, ki bi bil kot profliutež arhi- tektoniki levega brega z vso ljubeznijo spletel arhitektonsko krono desnemu bregu, a preden smo dogradili svoj sen, je struna počila in je težek disakord oglušil naše uho...

»Sredi novembra letošnjega leta je bil razglašen v naših dnevnikih natečaj, ki ga razpisuje »Dru- štvo za zidavo nove župnijske cerkve sv. Magdalene v Mariboru« v dosego črtežev (skic) za nameravano novo župnijsko cerkev, katerega se morejo osebno udeležiti oni inženirji in arhitekti, kateri stalno prebivajo v kraljevini SHS. Razpisane so tri nagrade v skup- nem znesku 32.500 Din, razen tega se določa za nakup nenagrajenih projektov še po 5000 Din za vsakega. V razsodišču so 4 inženirji, 2 zastopnika prizadate cerkve in profesor umetnostne zgodovine na bogoslovnici v Mariboru, ni pa niti enega zastopnika tistega stana, ki bi bil poleg profesorja umetnostne zgodovine in naročnika v prvi vrsti poklican merodajno sodelovati pri razsodbi o načrtu za arhitekturno umet- niško delo, kajti — prezrli so arhitekta.

Časopis katoličnega duhovenstva, organ češke bogoslovne fakultete v Pragi je prinesel malo prej v svoji 4. letošnji številki več slik in opis Plečni- kovega načrta za novo cerkev najsv. Srca Jezu- sovega v Kraljevskih Vinohradih v Pragi, ki jo nameravajo postaviti češki katoličani v zahvalo za osvobojenje. Očividno pod vtisom razgovora z arhitektom Plečnikom piše ta članek med drugim: »Stari Evropejec potrebuje novih ognjišč — novih cerkv. Marsikateremu modernih ljudi že ne prija več običajni cerkveni slog. Ne zato, ker bi ne priznaval njegove lepote, njegovih kvalitiet sploh; je to nekaj podobnega kot kadar kdo že ne prenese več, da bi stanoval v stari hiši, ki jo zelo ljubi in za katere vzdrževanje veliko izda. Zakaj pa bi ne smeli postaviti cerkve, prirojene kolektivnemu čuvstvovanju modernega človeka?«

Nemo propheta in patria sua!

PREJELI SMO V OCENO.

Branko V. Poljanski: **Panika pod suncem** (cir.) Zenit 6. Tragedija balkanske azbuke. Beograd, 1924.

Anton Höb S. J.: **Pater Philipp Jeninger**. Ein Volksmissionar und Mystiker des 17. Jahr- hunderts. Herder & Co. Freiburg, 1924.

Hermann Muckermann: **Kind und Volk**. Der biologische Wert der Treue zu den Lebensgesetzen beim Aufbau der Familie. 2. Teil: Gestaltung der Lebenslage. Nadalje- vanje že svoj čas naznanjenega dela. Herder & Co. Freiburg im Breisgau, 1924.

Nova Evropa, knj. X. br. 11. Naša južna Srbija. — Knj. X. br. 12. Problemi naših iseljenika.

Dr. Ivan Tavčar: **Izza kongresa**. Zbrani spisi V. zv. Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1924.